

Trille væf.

Af Pastor Fr. A. N. F.

En harmøs Diskussion, som en Ven havde med Kold, ubryder Bennen: „Du er saa kaltet, Kold!“ Men Kold, som i Reglen var ret godt oplagt til den Slags Smaaføgtninger svarede med lidt Lune: „Sa derfor jeg ingen Kanter havde, saa — trillede jeg væf!“ Bennen lo ved Svaret, men spørger: „Hvor trillede du saa Ven, Kold?“

„Ikke op ad Væffe,“ svarede denne. „Hvorfor ikke op ad Væffe?“ „Fordi, naar man triller, gaar det al Tid ned ad Væffe. Vil man op ad Væffe, maa man selv lægge Ven til.“

Der er Mennefer, der er saa kantede, at ingen kan være ved Siden af dem. De kan snap nok være ved Siden af sig selv. De behøver ikke at være saa store. En lille Sprællemænd kan fylde svært, tage en Del Plads, naar han slaar ud baade med Arme og Ven og Hoved og alt paa en Gang.

Der er Mennefer, der er saa aaleglatte, saa trillende runde, at selv om de færdes i den tætteste Mylder paa Strøget, kan de ikke rende ordentlig paa et eneste Menneffe. Ingen er i Vejen for dem, og selv er de aldrig i Vejen for nogen. Var Verden hel fuld af den Slags Mennefer, saa vilde der ikke blive saa mange Sammenstød. Næsten fuldt er den, men det forhaar ikke. Det kan vi mærke paa Støbene.

Men kan selv den glatteste Kugle i Verden ikke nok ligge stille uden at trille væf, naar den hriller paa lige Grund? Jo, det kan den nok. Men i Mennefeverden er der ingen saa lige Grunde. Det hævder alle Begne som Straapan, og Mennefet selv hævder nok ogsaa; derfor denne Trillen væf, hvor der ingen Kanter er.

Selv om det nu er saa, at Mennefet trænger til Kanter for ikke at trille væf, behøver Kanterne ikke at være saa skarpe, at de saarer andre. Heller ikke behøver man at leve i stadig Modsigelse til alt og alle. Der er Mennefer, der saa at sige spekulerer i skarpe Kanter og vrantne Modsigelser. Det er „de særindede, der søger deres egen Ret og kives om hver klar Sag.“ Ordsp 18—1. Det er, som de ikke har det godt, uden de støder paa hist og her og faar Lejlighed til at modsig. Et de faa uheldige af og til at være enige med et Menneffe eller en Sag, som andre har bragt frem, saa er de formelig i Rube for at finde en Udvej, for at Kanterne og Modsigelserne kan komme i Brug. Et andre er enige med dem og deres Sag, det følger de god nok ved, for „de søger deres egen Ret“.

Sar de kantede en ligefrem parat Dgthighed i at sætte alt og alle paa Afstand med et spidst Nejl, saa har de trillende en forbavende Færdighed i at faa deres smilende, forplumrede Ja anbragt, hvor i Verden de saa kommer hen. De er „Færdige“ og elskværdige som disse. Men nej kan de ikke sige. Bliver de saa uløseligt stillet, at de bliver tvunget til et be-

stemt Nejl, saa er det, som de forløfter sig og faar ondt i den daarlige Nig mange Dage efter.

Og mærkeligt nok, her kan selv de mest trillende saa et Slags Kanter og blive vrantne, som om de vilde sige: „Det er skammelig, at man ikke maa nøjes med at blive ved, hvad man har laart. For jeg nu ikke som ærlig Zabrøder svøt mig i at sige ja baade i Tide og Uldde. Nej, jeg vil aldrig sige nej mere undtagen til Nejet. Det er for haardt for mig. Mine Nerver, eller hvad det nu er, taaler det ikke Og hvad man ikke kan taale, skal man lade være med. Man skal da ikke ødelægge sig selv.“

Jeg ved ikke, om der i Paradisproget, som det tales i Edens Have fra Begyndelsen, var et Ord, som betød nej. For mens alt gik godt, var der, synes mig, ikke noget at bruge et Nejl til. Takte Herren til Adam, saa havde Adam blot Brug for et Ja til Herrens Tale. Og naar Adam talte til Eva, havde hun ogsaa blot Brug for et Ja.

Men saa snart Fjenden nærmede sig, saa blev der Brug for Nejet. Desværre blev det ikke brugt. Et Ja blev sat i Stedet for. Det førte til, at Adam og Eva kom ud af Paradiset.

Mangt et Paradis er senere bleven lukket for Mennefeber, der jagde ja i Stedet for nej til Fjendens Tale. Thi hvor der siges ja til Fjendens Tale, bliver der sagt nej til Tælen fra Herren. Og hver den, som siger nej til Herren, kan ikke blive i Hans Paradis. Et det derfor, at Herren i vor Daabspagt giver og forlanger et Nejl til Djævelen og alt hans, og et Troens Ja paa den treenige Gud.

Af Guds Raade „Sandheden tro i Skærlighed“, saa er der ingen Fare for Kanterne, heller ikke Fare for at trille væf.

Dr. Morten Luther,

nogle Vidnesbyrd og Tanker.

Af P. S. Vig.

1. Flere Ting — og deriblandt da ikke mindst den, at det i Mar, saavidt man ved, er 400 Aar siden Luther gjorde sin betydningsfulde Rejse til Rom — har i den sidste Tid henledt mine Tanker paa den Mand, hvis Navn i færlig Forstand er forenet med vor Kirke, ligesom det, saa vidt jeg kan se, vil staa i levende Forbindelse med Kristi Kirke i denne Verdens sidste Tid, da Kampen vil komme til at dreje sig om det store Spørgsmaal: „Den retfærdige af Troen skal leve“ — og alt, hvad dermed staa i Forbindelse, ligesom det da for Næsten altid har drejet sig derom.

2. „Den retfærdige af Troen skal leve“ — er et evangelisk Ord fra eldgamle Dage. Det blev brugt som Lekt baade af den Herre Jesus Kristus og af hans udvalgte Redfær og Sendebud, Paulus. Og den Bevægelse i den mere kirkehistoriske, som vi kalder Reformationen, jamler sig om det samme gamle Ord. Og Reformationen ægte Værn har altid famlet sig om dette Ord

og trostet sig i Liv og Død ved det guddommelige Løfte, som det indeholder, og det samme gør de den Dag i Dag.

3. „Den retfærdige af Troen skal leve“. Om dette Ord har, ret beset, Kampen i Kristi Kirke altid drejet sig og gør det indtil nu. Den saaledes katolske Kirke har officielt udtalt den skarpeste Fordømmelsesdom over den protestantiske (lutheriske) Fortsættelse af dette Ord. Og den egentlige Protest imod den romerske Kirke fra evangelisk Side gælder fra først af og færlig den romerske Forvrængelse af dette Ord, baade hvad „Retfærdighed“, „Troen“ og „Løvet“ angaar. Og ingen af Parterne kan opgave sit Standpunkt i denne Sag uden at opgave sig selv.

4. „Den retfærdige af Troen skal leve“. Om det, som er dette Ords Indhold drejer Kampen sig ligeledes indenfor den saaledes protestantiske. Hvem er den retfærdige af Troen? Er det den, som selv har bragt sin Retfærdighed tilveje — eller er det den, som er bleven den skænket? Den ene siger saa, den anden saa. Hvem er den troende? Er det den, der ved den Dyd, som kaldes Troen, bringer Retfærdigheden tilveje — eller er det den, der med Troen som den tomme Haand tager imod Retfærdigheden som en Gave af Gud? Den ene siger saa, den anden saa. Hvem og hvad skal den troende tro paa for at faa Retfærdighed og Liv, Kristus, Guds Ords Tilfagn, eller Kirken, Videnskabs Resultater, eller hvad? Den ene mener saa, den anden saa.

5. „Den retfærdige af Troen skal leve“ — „Den retfærdige af Troen skal leve!“ — jaalede lyder de store Modsigninger i Lære- og Livskampen i Kirken indtil denne Dag. Saaledes led de ogsaa i den Mandes Liv og Tid, som vi her skal have med at gøre, og ved hans Liv og Færd fik denne Kamp Bart som ingen- finde siden Pauli Dage.

— En saadan Mand er interessant at høre om, selv om det nu er 364 Aar siden han døde og 437 Aar siden han blev født.

Jeg vil da bede Lærerne følge med mig et Stykke Vej, men vi hrør lidt nærmere om følgende vigtige Emner.

- I. Hvem var Morten Luther?
II. Luthers Nomerrejse.
III. Den unge Luther.

1. Hvem var Morten Luther?

1. Dette Spørgsmaal er, mærkelig nok, indtil denne Dag et af de mest brændende indenfor den nyere Kirkehistorie. Og, ikke sandt, selve den Kendsgerning fortæller ikke saa lidt om hvad Luther var. Indtil denne Dag gives der Svar, de mest modstridende Svar paa dette Spørgsmaal, og disse Svar dokumenteres med bindstærke Bæster baade fra romersk-katolsk og protestantisk Side, ikke blot paa et, men paa mange Sprog. Spørgsmaalet maa altsaa være, hvad man kalder aktuelt, eller i hørt Fald anes derfor.

2. De fleste af os mener maaske, at vi har nok saa god Rede paa, hvem og hvad Luther var. Det kan ogsaa være, at vi har det. Vig forekommer det, at de,

som har besvaret dette Spørgsmaal, er kommen til at fortælle os ikke saa lidt om, hvad de selv var. Men for Næsten var det min Mening at anføre en Række Besvarelser fra forskellige Læder og Sider — af dette Spørgsmaal. Maaske kunde det bidrage til at give Læreren nogen Ide om Spørgsmaalets og Mandens Storhed. Og saa var Hensigten med, hvad her skrives, naact.

Altsaa gaar vi nu lige til Afhøring af en Række Vidner.

1. Om Vanfærligheden ved den rette Burdering af Luther.

„Det turde være et Spørgsmaal, om Luther indtager saa høj en Plads i den almene Bevidsthed, som der med Rette tilkommer ham. Bistof frejedes Lutherfesten i 1883 med Glæde, men det her dog erindres, at da nogle Mand i hint Aar traadte sammen for ved frivillige Tilflugt at rejse en Statue for Luther, opgav de atter Planen, fordi de frygtede ikke at finde almindelig Tilslutning, hvad der synes at tyde paa, at Skærligheden til Luther her i Danmark er af en noget kelig Natur. Dette kan ikke undre, naar det betænkes, at Pietismen, Rationalismen og der efter den nyere Opvækkelse i det sidste halvandet Aarhundrede har været raadende i det lutheriske Kirkesamfund. Disse subjektive Retninger kunne ikke have overværet stor Sympati for en Troshelt, der vel gjorde Subjektivitetens Net gældende, men dog saaledes, at han indtog sit uroffelige Stæde i den hellige Skrift som objektive Troesnorm og krævede, at den troende Subjektivitet ubetinget skal bøje sig ned under den. — Alle tre Retninger har da ogsaa skæftet og delvis udvisket Mindet om Luther. Fornemmelig har dette været Tilfældet med Rationalismen, der med sit smaaftaarne Syn paa Livet havde stor Dyst til at nibillere alt og dragen det fra Mandens Skjeder ned i en jævn Middelmådighed. Virkningerne heraf kendes den Dag i Dag. For de fleste staar Luther som den driftige Munk, der troedse Raven og Vipser, der ikke var bange for Djævelen selv, naar han havde Kristus paa sin Side, som giftede sig med en Ronne og blev en lykkelig Familiefader, var en vittig og skæmtfuld Mand, der satte Pris paa et Glas Vin i gode Venners Selskab og endelig var en Sæder af alt unyttigt Selovplageri. Men Mindet om hans Saadnaffethed, hans grove Skældsord er heller ikke glemt, og med al Beundring for ham glæder man sig dog over, at man har ham paa de 400 Aars Afstand, idet man tænker, at hvis denne valdige Troeskæmpe pludselig levede op mellem os og paany lod sin „gamle Krigstrumpe“ lnde, turde han maaske blive en mindre behagelig Samtidig. Disse grove Omridde af Luthers Personlighed kunne nu vel i Sædebrækken være rigtige, men de er dog i Virkeligheden saa langt fra at give blot tilnærmelsesvis en Forestilling om den Mandshylde, som var i ham, Man faar igennem dem ikke et bedre Begreb om Luther, end man gennem et daarligt Træsnit eller Lithografi faar et Begreb om et af Raphael's Malerier.

Fortsættelse.

Lo Dpfattelser.

Skrævet for „Danferen“ — Af John Larsen.

IV.

Det „manglende Led“ mangler endnu; hidtil har man uden Held søgt et levende Bæfen, der kan fylde Udviklingens Rist mellem Åben og Mennefet. Darwinismen har intet bevist i den Retning; dens Forkæmpere har ikke holdt Ord. Derfor vil hele denne Tankeertering til sidst finde sin Plads i den Gorglemmeses Afgrund, hvor mange af den sidste velslende Skeptisismers Tankeformer allerede er forbundne; — hvor den gamle Gnosticisme, den engelske Deisme, den tyske Rationalisme, den franske Atheisme og det amerikanske Gritentteri har fundet deres Grav, tilligemed de store Raune, ligesom Gerintus til Voltaire og Theodere Parker, der har disse Retninger og tilhyneladende gav Fornægtelsen Autoritet. Darwinismen er stærkt paa Vejen til de forstummede Næstets Ord. I den nyere Kulturtid har Skeptisismens Former været mere tiltalende, — mindre grove. Efter den raa Materialisme som Naturalismen i Højhædet; den undersøgte alle Kundskabens Domæner; den foretog biologiske Eksperimenter, befattede sig med geologiske Undersøgelser, gennemgik Oldtidens Ruiner, løste Historie, studerede nye Sproggenes Bgning og Udvikling. Da Naturalismen saavidt havde udtømt sine Muligheder, fremkom den saaledes „høje Kritik“; den vilde bestemme de forskellige Bibelbægers Værdi og forholdsvise historiske Tilforlædelighed. Side om Side med denne sidste udviklede de engelske Tænkere den driftige Side med denne sidste udviklede synthetiske Filosofi, der troede at kunne gøre Rede for Forholdet

mellem Aarsag og Virkning i hele Tilværelsen. Naturalismens seneste Form er Darwinismen. Dens Angreb paa den kristelige Dpfattelse har været et halvt Aarhundrede. Og det har været en hidsig Kamp. Dens Teorier fastede dybe Rødder i Slægten, og det vil tage lang Tid, før Kristendommen faar det sidste Skud af denne Rinte udryddet. Darwinismens videnskabelige Lednetskab nærmer sig dog stærkt sin Afslutning; de ventede Beviser for dens Berettigelse er ikke bleven stæffet til Veje. En efter anden har dens magtligste Forhærrere forladt den, og nogle af disse, som f. Eks. Professor Romanes offentliggjorde før sin Død et stærkt Vidnesbyrd om Kristendommens Sandheder. Professor Herbert Spencer var i sine sidste Leveaar ikke mere den kraftige Skæmpe for Naturalismen, han før havde været. Hans Modskrift mod Briten Balfours' Bærf „The Foundations of Belief“, var soagt og uden Virkning. Gennem hele Tjeden har den videnskabelige Vej været delt. Lige højt ansete Mand har kæmpet paa begge Sider, — kun med den Forskel, at medens Darwinismens Mand stadig har været nødt til at slaa Retækte, saa har den franske Udviklingssteoris Modstandere aldrig haft behov at tilbagelæde. Vi kan her mindes Geologen Dana, som efter mange Aars indgaaende Undersøgelser offentlig giver sin Mening tilkænde. I et af hans senere Bærfere skriver han: „Der er intet i min Dpfattelse af Udviklingen, som forstyrer min religiøse Tro; det vil sige: min Tro paa Kristus er skiden til mit hele Haab for Tid og Evtighed.“ Professor Luther Tracy Towns end ophæver, at Darwins stærke og dygtigste Forhærrer, Thomas H. Gurley, før sin Død bad om, at man vilde give ham en kristelig Begravelse; og det er betegnende, at Læstien til Begravelsesprædiken ved

denne Lejlighed blev 1. Kor. 15 Kapitel. Under alle Tidens Tankebrudning gaar Kristendommen sin Sejrs-gang over Jorden. Mange Gange og paa mange Maader er dens Dom bleven udtalt; hver eneste een af Skeptisismens mange Former var sikker paa at gøre det af med den, — at lægge den gamle Bibel paa Gylden. Darwinismen var maaske sikrere paa Sejren end nogen af dem. Den postulerede et „manglende Led“; den vilde paavise alle Tings Selvtillitløshed; den bibelske Skabelseshistorie skulde gøres til Løgn. Moses' Beretninger henvises til Ammeften. Videnskaben skulde være den eneste Religion; Slægten skulde emanciperes. Det var denne Tankeerterings Væfen. I henvendte til Tusinde Aar har Kristendommen været Vidne til, at disse Former dukkede op, den ene efter den anden, og ofte flere paa en Gang. Kristendommen blev til Tid angreben fra mer end en Side. Men naar Storm og Vølger truede Kirkefæstet, saa har det aldrig for-gæves været sagt til Kirken: „Herre, frels os, vi forgaar!“ Efter hver en Storm blev det blifftilde. Ogsaa i vor Tid skal Væstere true Stormen og Spen; ja, til Dagens Ende skal de være ham lydige. „Lad det storme, som det kan, Du skal komme vel til Land.“ Fra Chicago. Ebenezer's unger Kvinder afholder en selskabelig Fæst førstkommande Fredag Aften kl. 8 den 12. Aug. i Ebenezer Kirke. Der er dannet et righoldigt Program, af hvilken hid-sættets: Solosang af Mrs. Alma Larsen, Piano Solo af Florence Drew og Miss Balsborg Larsen. Op-læsning, engelsk, af Arthur Kap-phen, dansk, af Miss Anna Jensen. Sang af Ebenezer Sangkor og Mandskvartet. Efter at Sangfejten er forbi, bliver der solgt Ice Cream

og Kaffe og Sager i Kirken's Væfenent. Overfluddet gaar til Afbeta-ling af Pianoet i Kirken De unge indbyder alle unge og ældre til at være med. Den trykfyndte Varme vi havde i Juli, har foraaraget mange Døds-fald her færlig blandt Spædbørn og gamle, sygelige Folk. Dødsfald blandt „Babys“ har færlig været talrig blandt de hveuropæiske Folke-færlighed. Nu i den senere Tid har det været lidt køligere, og man aan-der lettere i den mere frie Luft. Siloams Kirke nærmer sig sin Guldbendelse og tager sig ret godt ud baade indvendig og udvendig. Men-igheden har al Grund til at være glad ved sin nye Kirke, hvis Spir hæver sig op mod Himlen derude i de nye Omgivelser. Komiteen for Undersøgelse af al Slags Beskæftelse er nu i Lag med de medicinske Stoler. Der havde været givet om, at Eksamensofgaver var til at faa for Cleverne og Læ-ningen af dem for Renge, ligesom der ogsaa har været talt om, at disse Stoler ligefrem solgte Læge-certifikater. To Læger har allerede været i Forhør angaaende Sagen; men endnu foreligger intet bestemt til at bekræfte Angterne. Varme og Lærte har været til en Del Skade for Vegetationen her i Staten, dog er der i den senere Tid falden lidt Regn, hvilket har hjul-ven meget til at forbedre Aalen. Som sædvanlig i Juli og August er alt forholdsvist stille nu. Forretning af enhver Art gaar tre-vent og al Slags Bgningssarbejde er ogsaa mindre end i Foraaret; men næste Maaned vil atter blive bedre; da der vil komme mere Liv i Omkætningen. Begrundet paa Lærken har det for en Tid været vanffæligt at faa Mælk. Mange mindre Mælkhand-lere er nær ved at opgave Været, da de slet ikke er i Stand til at for-nyne deres Kvinder. Korr.

Coulter, Iowa. Vi har haft Besøg af Kandidat Bedsted fra Danmark, som jo for Tiden er paa Rundrejse her i Ame-rika. Han prædicated en Søndag Formiddag i den anden Menig-heds kirke; den samme Eftermid-dag talte han ved vort Ungdoms-møde. Vi var glad ved at høre ham, kun Skade, at det ikke blev bekræf-tgjort nogen Tid forud, saa flere kunde havde faaet Lejlighed til at høre ham. Pastor Wøller var med ham og havde ogsaa et godt Ord at sige os. Peter J. Petersen og Familie, som i Sommer har været paa Ve-je i Danmark, er kommen tilbage og agter at bosætte sig i Ven. Fire af vore Kvinder er i Som-mer bleven opereret for Sygdomme, som de har lidt af, to for Blind-tarmsbetændelse, nemlig Mrs. Jo-han Waldemar og Mrs. Rasmus Jensen, og to for anden indvortes Sygdom, nemlig Mrs. Rads Han-sen og Mrs. Martin Jensen. De er nu da dette skrives, om ikke alle raske, saa dog i god Bedring med Udsigt til at blive helt raske. Hans A. Danielsen og Hustru er i denne Tid ude i Montana for at have Ophyn med Indhøstningen og Lærningen paa et Stykke Land, han har derude. Miss Martha Petersen er kom-men tilbage fra North Dakota. Fredag den 5. August sluttede vor danske Hverdagskole med en lille Fæstlighed hos Peter Hansen. Skolen har gaaet godt under Miss Emma Spholms Ledelse. Det har været darnt i Aar baade for Bør-nene og Læreren, men Børnene har gjort gode Fremskridt, og nu fortjener de ogsaa en lille Ferie, færend den engelske Skole begyn-der. Hvad mener egentlig „Præstens Rabe“ og Redaktøren med det Stykke i „Danferen“ om Præstens Sund, for der maa da være en Re-ning med det. Vi Farmere faar

saa mangen Hjip baade den ene Vej og den anden, som tydelig nok viser os, at vi bliver betragtet som mere ensfoldige og dumme end andre Mennefer, men saa dumme, at de ikke ved, at Præstens Sund er stult for fire Maaneder efter, naar den har været saadan et ond Væst, er lidt for tydelig. Men det var nu ikke færlig dette der faldt mig for Brystet. Det var Forholdet mellem Præsten og Fokkene; det kan jeg ikke tro, at det kan stemme med Virkeligheden. Jeg skal ikke rose mig af, at jeg har stor Kærlighed til Menighedsforholdene ud over det store Land, men noget kender jeg, maaske lige saa meget som de fle-ste, og det er langtfra, at Farmerne behandler deres Præst saaledes. Vel ved jeg, at vi ikke har den Værfængt for Præsten herovre som i Danmark, men det tror jeg heller ikke der er ret mange af Præsterne, der ønsker, og det kan vel nok og-saa storte paa den Værdighed, som vi skylder ham herovre, men derfra og til Behandlingen, som han faar i Stykket om „Præstens Sund“ er alligevel for meget. Jeg tror nok, at naar det kommer til Stykket, saa tænker vi mere af Præsten og hans Væring, end som Stykket prøver at faa os til at tro. Korr. Vi vil lade „Præstens Rabe“ soare. Red. Nyt Billede fra Japanmissionen med Missionærerne Winther og Kiel-sen med Familie, samt en Gruppe yngre og ældre Japanesere. Trykt paa fint Karton, Størrelse 11X14 Tommer. Pris 25 Cents. Halvdelen af Indtægten ved Sal-gæt gaar til Missionen. Dansk Luth. Publ. Høst Blair, Red.